

TEMA: BIOLOGISK MÅNGFALD

Ett rikt växt- och djurliv
Levande sjöar och vattendrag
Hav i balans, levande kust och skärgård
Ett rikt odlingslandskap
Levande skogar
Myllrande våtmarker

Levande sjöar och vattendrag

Jord- och skogsbruk samt storskaliga infrastruktursatsningar kan medföra påtagliga förändringar av naturmiljön vid sjöar och vattendrag. Människor har i årtusenden utnyttjat sjöar och vattendrag för sin försörjning, som kraftkälla och som kommunikationsled. Exploatering av vattendrag är ett tydligt exempel på fysisk påverkan. Verksamheter med uttag av energi har anlagts i vattendrag så vandringsmöjligheter har stängts igen för fisk och andra strömlevande djurarter. Även mindre vattendrag har fördämts för att framställa energi, exempelvis för sågverksamhet.

För att underlätta lek och uppvandring av fisk i vattendragen måste fler vandringshinder tas bort samt skydd av skuggande trädriddår längs vattendragen måste behållas. Genom åren har fler dammanläggningar i anslutning till vattendragen blivit kulturhistoriskt värdefulla, till och med lagskyddade, vilket kräver speciella lösningar för att beakta både natur- och kulturmiljövårdens intressen.

Inom kommunen finns bara mindre vattendrag. Dock kan de vara väl så värdefulla biotoper för vattenkrävande organismer. Ett hot för dessa organismers överlevnad kan vara stora vattenuttag. Bevattning sker till största delen under sommaren då det oftast är mindre flöde i vattendragen. Stora vattenuttag bör ses över och regleras. Eventuellt bör det undersökas möjlighet att anlägga fler dammar för bevattningsändamål.

Hav i balans, levande kust och skärgård

Myndigheter, organisationer och enskilda arbetar för att utsläppen av, för Östersjön, skadliga ämnen ska minska så att livsmiljön för havets organismer förbättras. Kommunen ska inom sitt geografiska område verka för att skydda kusten och marinekologiskt värdefulla områden, häckningsplatser för havsörn och andra fåglar samt stränder mot exploatering.

Sölvesborgs strand och kust är totalt 179 km lång, varav fastlandskusten är 110 km. Det finns 39 havsöar* i kommunen.

*uppgifter hämtade från SCB.

Flera områden är utsedda Natura 2000 områden enligt habitat och/eller fågeldirektivet. Det finns mycket fåglar längs kommunens kust och ornitologer söker sig hit för att studera och räkna dem. Inom Sölvesborgsviken häckar bland annat Brun Kärrhök. Kärrhöken är upptagen i artskyddsförordningen för skyddsvärda arter. För att bevara fortsatt gynnsamma häckningsplatser för kärrhöken kan ett starkare skydd behövas. Kommunen har två vattenområden som omfattar Natura 2000, Pukaviksbukten och Sölvesborgsviken. Därutöver omfattas delar av Natura 2000 av vatten på Hanö, Listershuvud, Sillnäs, Valje och Vållholmen. Siesjö och Skinsagylet omfattas av Natura 2000 på land med viss del i sötvattenssjöar. Sölvesborgsviken är kommunens mest centrala Natura 2000 område. Ett starkare skydd för fågellivet och andra arter som kräver en livskraftig miljö inom viken, kan vara att inrätta ett

naturreservat. Ärendet finns för beredning hos länsstyrelsen i Blekinge.

Myllrande våtmarker

I Sölvesborgs kommun anlades under 2012, i samverkan med länsstyrelsen, fyra våtmarker för att minska tillskott av näringsämnen till mark- och vattenmiljöer. Våtmarkerna finns intill Sölvebäcken, Hörviksbäcken, Siretorpskanalen och i Hällevik. Det finns mycket jordbruksmark i kommunen och våtmarkerna har anlagts i anslutning till odlad mark i närheten av bäckar eller hav samt i områden som är eller tidigare varit blötlagda. Våtmarkerna ger en fördröjning av vattnet till havet och det sker en viss reducering av näringsämnen såsom kväve och fosfor.

Utöver reducering av näring i våtmarkerna ökar den biologiska mångfalden. Våtmarkerna består inte enbart av vattenyta utan även intilliggande områden blir fuktiga miljöer som gynnar mångfalden. Våtmarkerna kommer också att ha ett värde för natur- och friluftsliv samt utgöra ett besöksmål och en kunskapskälla i skolverksamheter.

Ett rikt växt- och djurliv

Ett ekosystem är dynamiskt. Sker en förändring i själva ekosystemet eller dess omgivning, om än så liten sådan, återspeglas det i ekosystemet som förändras och utvecklas åt något håll, positivt eller negativt. Arbetet med att bevara den biologiska mångfalden sträcker sig därför längre än att bevara enskilda arter, det syftar till att upprätthålla ett fungerande system.

Enligt Sveriges lantbruksuniversitets (SLU) ArtDatabank fanns i Blekinge år 2010, 1 213 arter som är upptagna på den svenska rödlistan, varav 830 arter är klassade som hotade på något sätt.

Förutsättningarna för att den biologiska mångfalden i kommunens skogar och parker ska öka görs främst genom att gynna död ved samt miljöhänsyn tas inom skogsbruket. Inom skogsområden får därför nedfallna träd ligga kvar som död ved. Död ved kan utgöra livsmiljöer för insekter men är också viktiga för fåglar, lavar, svampar och mossor.

Inom kommunen finns faunadepåer där död ved placeras ut, framförallt inom naturreservaten. Denna åtgärd är delvis ett samarbete med länsstyrelsen.

Gamla, grova och ihåliga träd är viktiga för en mängd olika organismer ex. mossor, lavar och svampar. Genom planer och exploateringar det senaste seklet har miljöer med gamla träd blivit färre och avstånden mellan dem har ökat. Många arter som lever i dessa miljöer blir därför mer sällsynta och hotade. Inom kommunen finns ett stort antal gamla träd, framförallt ekar och bokar. Många av träden finns inom naturreservaten men även på andra platser.

Intill kustområden finns områden med speciella livsmiljöer såsom kustnära trädklädda sanddyner och sandiga marker. Det finns också nedlagda grustakter i kommunen som blivit värdefulla biotoper.

Många arter är knutna till dessa miljöer; groddjur, vattenlevande organismer, fåglar och andra däggdjur. Genom att bevara denna natur gynnas ett stort antal arter. Information behöver tas fram om biotoper och värdefulla naturområden i kommunen vilket kan öka kunskapen om hotade, rödlistade arter. Vid ianspråktagande av mark som innehåller biotopvärden, är det lämpligt att någon form av kompensationsåtgärd genomförs.

Det är inte enbart människans påverkan som sätter spår för djur och i naturen. Ett stort problem för många däggdjur, inom framförallt kustlandskapet, är mink. Listerlandet hyser landets största minknäring. Ett antal minkar lyckas rymma varje år och överlever till stor del i vilt tillstånd. I naturen finns även vildmink.

Tillsammans blir de predatorer på fåglar och fågelägg. Minken kan också ta sig in i hönsgårdar och döda höns. En mink dödar inte enbart för födans skull för tillfället utan den lägger även upp matlager för framtida behov. Den enda kända naturliga fienden för minken är havsörnen. För att gynna fågellivet kan det därför finnas behov att emellanåt skjuta av vild mink.

I kommunen finns 20 Natura 2000 områden och 8 naturreservat varav Brötalyckorna är ett kommunalt reservat. Av kommunens totala area, 1 111,8 km², utgörs ca 9,7 % av skyddade områden. Dessa skyddade områden omfattar både landareal och vatten.

I Brötalyckornas naturreservat har det under hösten 2011 uppförts ett fladdermushus och under våren 2012 två fladdermusholkar. Syftet är

att försöka bevara de individer som finns i området samt de som flyttar tillbaka efter vintern.

Vid tillfartsvägen till kommunens nya stadsdel, Ljungaviken, har inventeringar visat stor förekomst av grodor. För att minimera riskerna för att grodorna ska bli överkörda när de tar sig mellan vatten och lekområde, har kommunen anlagt grodtunnlar under vägen.

För en hållbar framtid ska vi lära våra barn och ungdomar att vi har en värdefull miljö i vår omgivning. Naturskolan är en utomhusskola för alla åldrar men är speciellt inriktad för åldrarna tre till tolv år.

Verksamheten syftar till att ge barnen en positiv upplevelse av naturen. Genom detta kan det skapas ett framtida engagemang för natur- och miljöfrågor.

Naturskolans arbetssätt är undersökande och upplevelsebaserat. Att lära in ute, ger aktiva barn med frihet att själva ta initiativ. Klasser och barngrupper från kommunen kommer till Naturskolan för en dag. Naturskolan arbetar med många olika teman. Som en del av det lokala naturvårdsprojektet "Gå På Led" har ett antal temasäckar tagits fram med materiel för utlåning till förskola och grundskola i Sölvesborgs kommun.

Varje år besöker ca 1500 elever från Sölvesborgs kommun Naturskolan.

Åtgärdsprogram/Handlingsprogram för temat Biologisk mångfald

Program/projekt	Vem	Klart	Miljömål
Fler vandringshinder kommer att åtgärdas i våra vattendrag inom en 5-års period.	Kommunen (miljösamordnaren, verksamhetsutvecklaren), Miljöförbundet	2013-2018	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans, levande kust och skärgård
Fler våtmarker ska etableras.	Kommunen (miljösamordnaren, verksamhetsutvecklaren), Miljöförbundet, Länsstyrelsen, markägare	2013-	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans, levande kust och skärgård
Information om skyddsvärda träd inom kommunen ska finnas tillgängligt.	Kommunen, Miljöförbundet, Länsstyrelsen	2014	Ett rikt växt- och djurliv
För att öka kunskapen om arter ska en förteckning tas fram över ansvarsarter och signalarter som är symboliska arter för ekosystemet och som finns inom kommunens marker. Där behov finns ska skötsel förslag och skötsel utföras.	Kommunen, Miljöförbundet, Länsstyrelsen	2016	Ett rikt växt- och djurliv
En digital informationsbank om skyddade områden ska tas fram.	Kommunen, Miljöförbundet, Länsstyrelsen	2016	Ett rikt växt- och djurliv
Eventuellt bildande av naturreservat i Sölvesborgsviken	Kommunen	2013	Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt växt och djurliv
Hälleviks våtmark	Kommunen (verksamhetsutvecklaren,	2013	Myllrande

LOVA bidrag mm	miljösamordnaren), Länsstyrelsen		våtmark
”Vildmink”-sanering längs kusten, på öar etc., för att få bättre förutsättningar för fågellivet. Vilket idag är starkt tillbaka pressat av ex ”fågeldöden”.	Jaktklubben	Tanke	Hav i balans samt levande kust och skärgård
Fisketillsyn längs kusten, åar. För att bevara det allmänna intresse som fisket innebär.	Kommunen/Länsstyrelsen/Fiskerättsinnehavare	Tanke	Hav i balans samt levande kust och skärgård
Ta fram informationsmaterial om lokala naturvärden	Kommunen	2014	God bebyggd miljö, Ett rikt växt och djurliv
Sätta upp sjöfågelholkar och andkorgar i våtmarkerna	Kommunen	2013	God bebyggd miljö, Ett rikt växt och djurliv
Restaurering av vandringshinder , Östra Orlundsån. En kartering har genomförts. Restaureringens syfte är att få havsöring och nejonöga och andra svagsimmande arter att vandra upp i ån för lek.	Sölvesborg, Olofström och Karlshamns kommun, Länsstyrelsen	2014	God bebyggd miljö. Levande sjöar och vattendrag
Följa upp försurningsläget i sjöar och vattendra. (Lst genomför viss provtagning)	Kommunen, Miljöförbundet, Länsstyrelsen	Tanke	Bara naturlig försurning, Giffri miljö
Följa upp försurningspåverkan i insjöfisk. Ex. kvicksilverhalt i gädda från Skinsagylet	Kommunen, Miljöförbundet, Länsstyrelsen	Tanke	Bara naturlig försurning. Giffri miljö
Fiskevårdsplan	Kommunen, Miljöförbundet	Hösten 2013	Levande sjöar och vattendrag

FORTLÖPANDE ÅTGÄRDER

Program/projekt	Vem	Klart	Miljömål
Stora, gamla och skyddsvärda träd ska gynnas på kommunens mark.	Kommunen (parkavdelningen, planavdelningen)		Ett rikt växt- och djurliv

GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER

Program/projekt	Vem	Klart	Miljömål
Biotopinventering all kommunskog	Skogsstyrelsen	2009	Levande skogar
Sociala värden inventering kommunskog	Skogsstyrelsen	2009	Levande skogar
Grönplan Sölvesborgs kommun	Stadsarkitektkontoret	2009	Levande skogar
Grönplan Sölvesborg Hällevik	Stadsarkitektkontoret	2009	Levande skogar
LIP-dammar Ett 25-tal lantbruk har sedan flera år anlagt bevattningsdammar, s.k. LIP-dammar (lokala investeringsbidrag). Dammarna fylls på naturligt i genomsnitt 1 ½ gång per säsong vilket medför att mindre mängd grundvatten behöver tas ut till	Kommunen (Tekniska)	2005	God bebyggd miljö, Grundvatten av god kvalitet

bevattning.			
Borttagande av vandringshinder, Västra Orundsån, för fisk vid Möllebörke kvarn har genomförts. Projektet har utvecklats som beräknat och vandrande fisk har uppmärksammat i åfåran.	Sölvesborgs- och Olofströms kommun	Sommaren 2012	Levande sjöar och vattendrag
Inventering av vandringshinder, Östra Orundsån. En kartering av Östra Orundsån är genomförd. Syftet var att identifiera möjliga lekbottnar och vandringshinder.	Sölvesborgs-, Olofströms- och Karlshamns kommun	Våren 2012	Levande sjöar och vattendrag
Siretorpskanalen – våtmark Lova bidrag mm	Miljösamordnaren/Verksamhetsutvecklaren/Naturskolan	Våren 2012	Myllrande våtmarker, God bebyggd miljö
Sölvebäcken – våtmark Lova bidrag mm	Miljösamordnaren, Verksamhetsutvecklaren	Våren 2012	Myllrande våtmarker
Hörviksbäcken – våtmark Lova bidrag mm	Miljösamordnaren, Verksamhetsutvecklaren	Våren 2012	Myllrande våtmarker
Iordningsställande av Lindholmen för bete	Kommunen, Skogsstyrelsen	Våren 2012	Ett rikt växt och djurliv, God bebyggd miljö